

RENHOLDSKONFERANSEN 2017

Takk til Trond Husby, Cleaning.no for at han ville ha meg med i sin første renholdskonferanse.

Kjell Bård Danielsen, 86 år, 2 høreapparat.

Maskiningeniør fra NTH, Trondheim, 60 år i arbeid med og for renhold,

11 år teknisk sjef i renholdsfirma, 49 nøytral, uavhengig rådgiver.

I 35 år ansvar for kurs i renhold og renholdsledelse sammen med kollega, husøkonom Else Liv Hagesæther. Utgitt lærebøker i renhold, godkjent for undervisning til fagbrev i videregående skoler.

Rådgiver i kbd-gruppen. www.kbd.no

RENHOLD I GÅR, I DAG, I MORGEN

I mange år er det vært stilt krav til renhold:

Arbeidstilsynet – i industri- og arbeidslokaler

Sosialdepartementet - i skoler.

Hotell-loven - i hotell og restauranter.

Men for helseinstitusjoner var det ikke tilsvarende krav.

RENHOLD I SKOLER

Jeg begynte på folkeskolen i 1938.

Vaskerne vasket klasserom, ca. 60 m² oljet tregulv, ovnsfyring, ved eller koks, 20-30 pulter i hvert rom.

Pulter laget av tre, malt grønne.

I hver pultplate var det nedfelt blekkhus.

Noen pulter var til 2 elever.

Hvert klasserom hadde sort kritt-tavle med krittrenne i lakket tre.

Skoledagen begynte kl. 0830 og elevene hadde 3 – 6 undervisningstimer per dag.

Vaskerne kom når elevene gikk. Vaskerne var voksne damer, enker, som hadde vært så heldige å få vaskejobb på skolen. Det var ingen støtteordninger. Vaskerne brukte sinkbøtte med 8-10 l varmt rengjøringsvann, kluter, skurebørste og fast grønnsåpe.

De vasket først pulter og så tavle før de la seg på kne og vasket golvet. De skiftet ofte vann. Ansvarsområdet, 60 m² per time.

I 1952 fikk vi langkosten og i 1958 rengjøringsvogner.

Vaktmesteren var sjef for renholdet. Han kjøpte inn rengjøringsutstyr.

Vaskerne fikk nye kluter når de viste vaktmesteren at klutene var utslitt.

Vaskerne hadde faste roder som vaktmesteren hadde fastlagt og kona til

vaktmesteren hadde normalt ansvar for gymnastikksalen som ble svabret. Vaktmesteren kontrollerte at vaskerne gjorde jobben sin.

I 1945 – 50 gikk jeg på videregående skole og så 2 år hjelpearbeider på mekanisk verksted.

I 1952-56 var jeg student på Norges tekniske høyskole i Trondheim, i dag NTNU.

På disse stedene ble renholdet utført på omtrent som da jeg gikk på folkeskolen.

På 18 år hadde det vært liten utvikling i rengjøring

RENHOLDSSTUDIER

Rengjøring i sykehus

I 1950-52 ledet professor Knut Holt, NTH, studier av renhold på Sentralsykehuset i Trondheim.

De rengjorde gulv med klut og langkost og mopper og innredet et sengerom med alt inventar hengt opp på vegg.

I forskningsrapport fra 1952 var konklusjonen at de hadde spart 18-57 % i forhold til vask av sengerom.

Rapporten anbefalte at planleggere måtte planlegge nye sykehus for enklere renhold om ikke kostnader til renhold skulle bli urimelig høye.

I 1952 var timelønn for renhold, kr 2,04.

Standardtider for rengjøring

I 1957 var jeg nyutdannet maskiningeniør, ansatt i et konsulentfirma i Oslo.

Firmaet hadde fått i oppdrag å rasjonalisere rengjøringen i Statens bygg.

Jeg utførte arbeidsstudier med stoppeklokke på vaskere i Statens bygg, morgen og kveld.

Vaskerne vasket med langkost, kluter, varmt vann og grønnsåpe i plastbøtte.

Først vasket de inventar og så gulv, 60 m² per time.

Vi foreslo metodeendringer, fukttørke gulv med oppvridd klut på langkost og oppvridd klut til støvtørking.

På grunnlag av studiene utarbeidet vi det første standardtidssystem for rengjøring i Norge.

Standardtidene ble akseptert av Staten og arbeidstakerorganisasjonene som grunnlag for å beregne tider for rengjøring.

Renholderne fikk lettere arbeid og Staten sparte 25 % på kostnader.

Vaskerne vasket 80- 100 m² gulv per time og tjente kr 3,14 per time.

GOLVRENGJØRING

I 1966-70 utførte Yrkeshygienisk Institutt, som ivaretok helsemessige forhold på våre arbeidsplasser, en arbeidsfysiologisk undersøkelse i undervisningslokaler, ekspedisjonslokaler laboratorier og kontor med harde gulvbelegg.

De målte resultatet etter rengjøring for ulike gulvmetoder fra våtvask med gulvklut til syntetisk gulvmopp utført, 1-6 dager per uke.

Med våtvask ble det rengjort 5 m² gulv per minutt, og med tørr syntetisk mopp, 45 m².

På lite forurensede gulv var ingen forskjell på renholdsresultatet for metodene, og det betydde lite om det ble rengjort 1 eller 6 dager per uke

PRAKTISK RENGJØRING

I 1958 ble jeg ansatt som teknisk sjef i Oslo Rengjøringsbyrå AS, kjøpt av Det Danske Rengøringssselskab AS, (forløper til ISS).

Jeg ble sendt til Danmark for å lære.

Det jeg husker som spesielt var 2- bøtte prinsippet.

Vi starter med en bøtte med vann og rengjøringsmiddel og en bøtte halvfull med rent skyllevann. Med en øse legger vi rengjøringsvann på gulvet, vasker felt for felt med langkost og klut og skyller og vrir opp kluten i bøtta med skyllevann. Da rengjør vi hele gulvet med nesten rent rengjøringsvann.

Tilbake i Oslo var jeg med salgssjef og planleggingssjef og lærte å skaffe oppdrag og beregne arbeidstid til rengjøring.

Vi leste annonser etter rengjøringsassistenter og dro ut til annonsørene, til fots, med trikk eller på sykkel, for å tilby firmaets tjenester.

Der satt vi i kø sammen med kvinner som søkte den jobben vi tilbød at vi kunne påta oss.

Om søker var interessert, målte vi opp rommene med trillehjul, telte inventar og vurderte tilsmussing.

Vi beregnet arbeidstidsbehov på grunnlag av en liten blå bok, vi hadde fått av danske eiere og sendte tilbud.

Om kunden syntes tilbudet var ok, laget vi kontrakt som ble undertegnet av begge parter.

Driftsavdelingen overtok oppdraget. Driftsavdelingen planla, skaffet nødvendig

personale og bestilte materiell fra lageret.
Firmaet hadde bare en bil, en varebil til å kjøre ut materiell.

I Oslo måtte jeg lære praktisk renhold. Driftssjefen fant et ledig område og en inspektrise viste meg rommene jeg skulle rengjøre og bøttekottet. Det var opplæringen. Alle kunne vaske!

Jeg arbeidet alene i lokalene etter at alle var gått hjem.

Dette kunne være farlig. Vi hadde ikke mobiltelefoner og vi fikk ikke bruke kundens telefoner..

Etter det innførte vi at 2 personer skulle arbeide sammen på steder hvor det ikke var andre til stede.

STORT OPPDRAG

I Oslo var amerikabåtene til Den Norske Amerikalinje, NAL, store renholdsobjekt, 3 store passasjerskip, Stavangefjord, Oslofjord og Bergensfjord som gikk i fast rute mellom Norge og USA.

Reisen tok ca. 2 uker hver vei. Når båtene kom til Oslo lå de i 3 døgn for vedlikehold og renhold.

NAL hadde en del vaskedamer som hadde fast jobb å klargjøre båtene mens de lå i Oslo og de faste lugarpikene hadde fri.

I 1959 fikk Oslo Rengjøringsbyrå mulighet til å gi tilbud på å klargjøre Stavangerfjord, den eldste av båtene.

Jeg kalkulerte pris for oppdraget, sendte tilbud på kr 2 000 og fikk aksept.

I flere uker arbeidet vi med å planlegge oppdraget som var å skifte sengetøy i lugarer og rengjøre hele skuta.

Da skipet klappet til kai, startet vi, strippet køyer og samlet sengetøy i sekker som ble hentet av et vaskeri..

Vi hadde 2 av våre erfarne inspektriser som arbeidsledere, og 20 talls utplukkede rengjøringsassistenter. Jeg hadde overordnet ansvar.

Vi rengjorde med nøytrale midler.

Etter en dag økte vi bemanningen til 30.

Vi skurte og overflatebehandlet alle gulv og redde køyer siste dagen

Neste morgen skulle jeg om bord å få kvittering for at jobben var utført. Da stuert og lugarbetjening rasende. Vi hadde ikke gjort skuta ren, det luktet ikke salmiakk.

Lugarbetjeningen var i full gang med å rengjøre lugarene – med salmiakk. Jeg fikk ikke kvittering for utført jobb

Men vi fikk en ny mulighet.

Jeg doblet prisen til kr 4000 og fikk oppdraget en gang til.

Neste gang Stavangerfjord klappet til kai i Oslo, gjennomførte oppdraget med samme metoder og skurte og bonet gulvene slik at hele skuta var ship-shape. Før jeg forlot båten langt på natt siste dag gikk jeg rundt på alle dekk i alle lugarer og sprayet salmiakk.

Neste morgen da jeg kom for å få kvittering, smilte både stuert og lugarbetjening. Nå hadde vi gjort skikkelig rent. Jeg fikk kvittering. Men før jeg forlot båten, fortalte jeg sturten at vi hadde rengjort som sist, men bare sprayet med salmiakk.

Vi beholdt oppdraget og slapp spraying med salmiakk.

NYE AVDELINGER

I begynnelsen av 1960-åra etablerte Oslo Rengjøringsbyrå avdelinger i Bergen, Trondheim og Stavanger

I Bergen kjøpte vi et lite renholdsfirma som rengjorde gulv med mopper. Eierne hadde importert mopper fra England.

Det var bomullsmopper som ble vasket og skylt i dobbelt skyllekar med vrirmaskin.

Med mopper gikk gulvrenholdet raskere, arbeidstid og pris for renhold sank og omsetningen steg.

Jeg var i rengjøringssselskapet i 11 år. På disse årene vokste vi fra 80 renholdere i Oslo i 1958 til 3000 i Sør-Norge.

I dag heter selskapet ISS og har 8 000 medarbeidere i Norge.

RENHOLDER

I 1964 laget jeg ordet renholder som kom inn i overenskomsten i 1982.

NØYTRAL RÅDGIVER

I 1969 sluttet jeg i renholdsfirmaet og startet rådgivende ingeniørfirma med fagområder renhold og husøkonomi..

Etter noen år var vi 4 rådgivere i KBD gruppen.

I 1980 åra var vi med og innførte programmert renhold, hvor vi beskrev alt renholderne skulle gjøre.

I 1990 åra var vi med og utviklet behovstilpasset renhold med kvalitetsmål.

Vi beskrev renholdskvaliteten med ord for 4 kvalitetsnivå.

Renholderne vurderte og utførte nødvendig renhold for å oppfylle kvalitetsmålene.

UVB renhold

I 1990 åra innførte vi begrepet UVB-renhold, renhold uten vann i bøtter.

Renholderne brukte kluter og mopper som var vasket og sentrifugert i vaskemaskin i stedet for å vri opp kluter og mopper.

Vi brettet kluter og brukte flere sider på hver klut, opp til 16 rene sider.

Nødvendig vann hadde vi i dynkeflaske og/eller pumpekanne.

Dynkeflasken snudde vi for å få ut vann og pumpekannens dyse kunne vi innstille til å sprute, ikke spraye.

Vi sparte renholdernes hender og armer for vridning, og vi sparte renholdstid.

Vi brukte ikke sprayflasker som forstøver rengjøringsvann og skader renholdernes hender og lunger.

På de fleste store arbeidsplasser rengjør vi i dag uten vann i bøtter, men den gangen ble vi mobbet av bransjen for UVB renhold.

På en renholdskonferanse kalte renholdslederen i et av våre fylker, UVB for renhold uten vett i behold. Stor applaus.

Etter noen år hadde han innført UVB-renhold i hele fylket.

FAGBREV

I 1994 ble renhold et fag med fagbrev.

Siden har mange renholdere blitt renholdsoperatører med fagbrev.

INSTA 800

I 2000 kom Norsk Standard INSTA 800, Rengjøringskvalitet, system for å planlegge og bedømme rengjøringskvalitet.

NS INSTA 800 innførte målbare verdier for kvalitetsstyrt renhold, 5 kvalitetsnivåer.

Kvalitetsstyrt renhold beskriver ikke hva renholder skal gjøre, men resultatet etter utført kvalitetsvurdering/rengjøring.

RENHOLD I DAG

I dag har renholdsfirma overtatt ansvaret for renhold av store deler av renholdsmarkedet både offentlig og privat.

Renholdsfirmaene leverer renhold med kvalitetsmål til konkurransedyktige priser, basert på NS INSTA 800 og ansvarsområder 3-400 m² per time,

Mange renholdere er innvandrere, menn og kvinner.

Uten dem hadde Norge stoppet.

Vi organiserer renhold i selvstyrte grupper.

Normal gruppestørrelse, 3 – 6 renholdere inkl. gruppeleder.

Grappa har felles arbeidsplaner og felles ansvar for at alle rom blir kvalitetsvurdert/rengjort i samsvar med arbeidsplaner.

Vi bruker microfiber kluter og mopper, tørre og fuktige.

Og til støvtørking bruker vi tørre inventarmopper.

Noen harde gulvbelegg behandler vi med pleiemiddel for å gjøre renholdet lettere og så rengjør vi med tørre eller fuktige microfibermopper.

Med små og store gulvvaskere legger ut rengjøringsvann, vasker og suger gulv renere og lettere enn manuelle metoder.

I bygg med store, åpne gulvflater er roboter er tatt i bruk.

Mange stor bygg har fått teppegulv.

Der bruker vi teppebørster, med og uten motor, for å holde teppegulv synlig rene for avfall og løst smuss.

For å fjerne flekker kreves opplæring og riktige midler.

Tepper blir støvsuget med mobile støvsugere eller sentralsuganlegg.

YTELSER og PRISER

Lønninger og priser, 1958 - 2017

Timelønna for renhold har økt

- fra kr 3,38 til kr 177 52 ganger.

Prisen for renhold har økt per m² og år,

- fra ca. kr 20 til ca. kr 300 15 ganger.

Vi er virkelig blitt mer effektive.

RENHOLD I MORGEN

SMARTE RENHOLDERE

I morgen må renholdere/servicemedarbeidere i renhold, lære seg smart renhold med kvalitetsmål.

Jeg tror NS INSTA 800 blir videreutviklet og brukt som mål for rengjøringskvalitet

I dag har renholdere i skoler, sykehus og kontor ansvar for lokaler med gulvflate 3-400 m² per time.

I morgen leverer smarte renholdere renhold med INSTA-kvalitet, og ansvarsområder vil være vesentlig høyere enn i dag, kanskje, per time 600 m²?

Uten at de skal løpe eller svette.

ROBOTER

Selvgående maskiner får større betydning i regelmessig renhold, og renholderne bli spesialarbeidere som skal handtere maskinene..

Roboter overtar renhold av store åpne gulvflater, idrettsanlegg, kjøpesenter og lufthavner.

Roboten rengjør på tider når det ikke er noen i lokalene. Den har ikke natt-tillegg.

NYE SMARTE BYGG

Bygninger med mange besøkende, skoler, kontorbygg, offentlig bygg må utformes for rasjonelt renhold.

Bygg kan ha sensorer som gir renholderne informasjon om hvor mange personer som har besøkt møterom og toalett og angi behovet for renhold og etterfylling.

Det er sannsynlig at vi elektronisk kommer til å få info om antall synlige urenheter før vi kvalitetsvurderer/rengjør.

Det blir god hjelp for renholdere som skal levere renhold med kvalitetsmål, NS INSTA 800, utgave 2020

DYKTIGE RÅDGIVERE

Rådgivere med god kompetanse i renhold vil bli etterspurt av byggherrer og arkitekter for å medvirke til å planlegge smarte renholdsvennlige bygg.